

עדיין יש לשאול במה ראה משה שעל פי חכמה דיבר בצלאל כן.

מצינו במדרש רבה (במדבר יב, יא) דעשיית המשכן וכליו היה מכון כנגד בריאת שמים וארץ עם כל התשמישים, והביאו השל"ה בריש פרשת ויקהל, ואיתא עוד שם בסוף מאמר שהתחלנו, שיודע בצלאל לצרף האותיות שנבראו בו שמים וארץ, כי עיקר עשיית המשכן היה על ידי כוונת צרף השמות הקדושים במחשבותם, וכמו שהאריך האלשיך ובפרט בפרשת ויקהל, ועל פי זה כך היה תשובת בצלאל, מאחר שעשיית המשכן וכליו צריכין להיות על דרך סדר בריאת שמים וארץ על פי שמותיו, והאיך אקדים כלים למשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם במחשבתי בצירוף שמותיו מאחר שצריך לעשותו על סדר בריאת שמים וארץ תחילה ואחר כך התשמישים, כן צריך להיות המשכן תחילה. בשלמא מה שאמרת להקדים הארון תחילה, יוצדק שהוא גם כן כסדר הבריאה שנברא האורה תחילה, כדכתיב 'עוטה אורה כשלמה' שהקדמת, אלא שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים. ובזה ידע משה שבחכמה דיבר בצלאל, ועל שם בצל אל היית, וידעת כי בשביל תשובתי כך היה לך לומר שמא ארון ומשכן וכליו, מאחר דחזי שלא היה מתמה מתחילה על הקדמת הארון, בעל כרחך הוא מודה שהוא על סדר הבריאה, ולמה הקדים אחר כך המשכן לכולם, והוה ליה למימר ארון ומשכן וכלים, אלא על כרחך בצל אל היית וידעת שכך צוה לי הקב"ה, ובזה ראה משה במופת חכמתו הגדולה של בצלאל, וזה שאמר הכתוב כשדיבר משה עם ישראל, 'ראו קרא ה' כלומר תראו במופת גדולת חכמתו של בצלאל שנסייתי אותו ^{לצורך החכמה} בזה, ודוק.

איברא שעדיין עומד לנגדינו סתירת המאמרים שהזכרנו, ונראה ליישב גם זאת ונשים דעתנו על זאת האין שינה בצלאל צוותו של קודשא בריך הוא שצוה להקדים המשכן והוא הקדים הארון, כדכתיב 'ויעש בצלאל את הארון'. שנית התחלת מלאכת המשכן כתיב (שמות לו, ח) 'ויעשו כל חכם לב' וכו' ובתר כן כתיב כמה פעמים 'ויעשו לשון יחיד ולא כתיב מי הוא העושה, עד שבעשיית הארון מפורש בצלאל.

עייין במהר"מ אלשיך פרשת ויקהל, שהאריך מאוד בהפלאות עשיית המשכן, ותוכן הדבר, הפלאה ראשונה כי מי יוכל לעשות מגורה בששה קנים יוצאים משני צידיה הכל מכור זהב ניתן בפעם אחת לא פחות ולא יותר, וכן בשאר כלי המשכן, ובפרט שהם היו למודים ללבון הלבנים, אם כן יתחמץ לבב כל ישראל באיזה דרך יהיה להם מבוא

כי תשא צוה שיעשה בצלאל וגם הקדים משכן לארון. עייין בזוה"ק ריש פרשת ויקהל (קצה.), שדעתו מה שצוה ה' יתברך למשה על מלאכת המשכן היה קודם מעשה עגל, ומה שצוה משה לישראל על נדבת המשכן היה אחר מעשה העגל, וידוע אלו לא חטאו במעשה עגל, היה להם חירות ממלאך המות. ומצינו אלו בנה דוד את בית המקדש לא היה סטרא אחרא שולט במעשה וכן הכי נמי במשה, אלו הוא בעצמו עשה למשכן, לא היה סטרא אחרא שולט במעשה ידיו, ולכן בפרשת תרומה שהיה קודם למעשה העגל, רצה הקב"ה לעשות המשכן על ידי משה בעצמו, ואז הקדים באמת הארון וכלים למשכן, ולכן כתיב שם ועשית, אבל אותו פסוק שבכי תשא שאמר הקב"ה למשה 'ראה קראתי בשם בצלאל' היה אחר מעשה עגל, וצוה לעשותו על ידי בצלאל, וגם להקדים המשכן. נמצא גם לשיטת הזוה"ק צריכין למימר אין מוקדם ומאוחר בתורה, שהרי הפסוק 'ראה קראתי בשם בצלאל' מוקדם למעשה עגל בתורה, ובאמת נאמרה אחר מעשה העגל, מדחזר הקב"ה מדיבורו וצוה לעשותו על ידי בצלאל, ולזה כוון רש"י בפרשת כי תשא בקרא (שמות לא, יח) 'ויתן אל משה ככלותו', ופירש רש"י אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן, שהרי ב"ז בתמוז נשתברו הלחות וכו', ותמה עליו השל"ה בריש פרשת ויקהל, אכתי מנא לן דציווי הקב"ה למשה לא היה קודם לעגל, ושכן הוא דעת הזוהר. ולפי מה שאבאר רש"י קאי גם כן בשיטת הזוהר, ורש"י לא כוון לצוואה שבפרשת תרומה, דבזה מודה הזוה"ק, אלא רש"י כוון להאי פסוק שבכי תשא, 'ראה קראתי בשם בצלאל' היא נאמרה אחר מעשה עגל, ולכן הקדים רש"י שזהו בוודאי יתד שלא תמוט, דהתחלה בנדבת המשכן היה אחר מעשה העגל, כן נוכל לומר שגם אותו פרשה נאמרה אחר מעשה העגל, וסמך רש"י על ראייה זו, מדחזר הקב"ה מדיבורו בהאי דרשה בשני דברים, חדא שצוה לעשותו על ידי בצלאל, וגם להקדים המשכן מה שלא היה שייך קודם מעשה העגל, וברוך שהנחני בדרך אמת ליישב שיטת רש"י עם הזוהר לדבר אחר. ומשה רבינו ע"ה גם כן הבין כוונת הקב"ה במה שחזר עכשיו מדיבורו, רק לפי שאמר לו קודשא בריך הוא 'ראה קראתי בשם בצלאל' שהיתה הרשות נתונה לו לנסות לבצלאל, ולא ידע במה לנסותו, וסבר לנסותו להפך דיבורו של הקב"ה של עכשיו במקצת, ואמר כאשר אמר לו הקב"ה מקודם בפרשת תרומה שהקדים ארון, וסוף סוף לא שינה דיבורו של מקום ברוך הוא, ובצלאל הבין כל זה מאחר שנצטוו לעשות על ידו ולא על ידי משה, בוודאי ראוי להקדים המשכן וכנ"ל, אלא